

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie **C.M.**,

oskarżonej z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 listopada 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Grajewie

z dnia 17 lutego 2023 r., sygn. akt II K 361/22,

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Grajewie do ponownego rozpoznania.**

[SzK]

UZASADNIENIE

C.N. została oskarżona o to, że:

1. uchyliła się od opodatkowania poprzez nieujawnienie do 30.04.2015r. Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w G. przedmiotu i podstawy opodatkowania i w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych za 2014 rok w ten sposób, że nie ujawniła osiągniętego w roku 2014 dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 1.376.328,68 zł z tytułu najmu lokali oraz sprzedaży 13 lokali mieszkalnych znajdujących się w W. przy ul. [...], podała nieprawdę w zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2014, złożonym 20.05.2015r. Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w G., poprzez zawyżenie dochodu z tytułu najmu prywatnego o kwotę 62.338 zł oraz zawyżenie kwoty odliczeń od dochodu z tytułu poniesienia wydatków na cele rehabilitacyjne o kwotę 2.280 zł, przez co uszczupliła Skarb Państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych za 2014 rok w kwocie 421.207 zł,

tj. o przestępstwo skarbowe z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s.,

2. działając wspólnie i w porozumieniu z małżonkiem Z.N. uchyliła się od opodatkowania poprzez nieujawnienie do 30.04.2016r. Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w G. przedmiotu i podstawy opodatkowania w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych za 2015 rok w ten sposób, że nie ujawniła osiągniętego w roku 2015 dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 2.418.008,82 zł z tytułu najmu lokali oraz sprzedaży 12 lokali mieszkalnych znajdujących się w W. przy ul. [...], podała nieprawdę w zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2015, złożonym 04.04.2016r. Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w G., poprzez zawyżenie dochodu z tytułu najmu prywatnego o kwotę 62 338 zł oraz zawyżenie kwoty odliczeń od dochodu tytułu najmu prywatnego o kwotę 135.417,50 zł oraz zawyżenie kwoty odliczeń od dochodu z tytułu poniesienia wydatków na cele rehabilitacyjne o kwotę 2.380 zł,

tj. o przestępstwo skarbowe z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 1 k.k.s.

Sąd Rejonowy w Grajewie w wyroku z dnia 17 lutego 2023 r., sygn. akt II K 361/23, orzekł:

„1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 4 k.k.s. udziela zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności **C.N.** wobec uiszczenia przez nią zryczałtowanych kosztów postępowania w sprawie w kwocie 301,- (trzystu jeden) złotych oraz uiszczenia wymaganej należności publicznoprawnej uszczuplonej czynem zabronionym, określonym w pkt. I i II aktu oskarżenia;

2. na podstawie art. 18 § 1 pkt 1 k.k.s. orzeka od **C.N.** za czyn wymieniony:

a/ w punkcie I karę grzywny w wymiarze 100 (stu) stawek dziennych określając wymiar jednej stawki dziennej za równoważny kwocie 200 (dwustu) złotych;

b/ w punkcie II karę grzywny w wymiarze 150 (stu pięćdziesięciu) stawek dziennych określając wymiar jednej stawki dziennej za równoważny kwocie 200 (dwustu) złotych oraz jako karę łączną: karę grzywny w wymiarze 200 (dwustu) stawek dziennych, określając wymiar jednej stawki dziennej za równoważny kwocie 200,- (dwustu) złotych i uznaje ją za uiszczoną w całości”.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Grajewie z dnia 17 lutego 2023 r. o sygn. akt II K 361/22, udzielającego zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności za przestępstwo skarbowe, wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając ten wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonej C.N. i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego art. 145 § 1 k.k.s. w zw. z art. 148 § 1 i § 5 k.k.s., polegające na udzieleniu zaskarżonym wyrokiem zgody na dobrowolne poddanie się C.N. odpowiedzialności, jako sprawcy przestępstw skarbowych z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 1 k.k.s., pomimo braku wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności pochodzącego od oskarżonej i organu postępowania przygotowawczego - Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B., co w konsekwencji skutkowało również rażąco i mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia obrazą art. 17 § 1 pkt 2 i 4 k.k.s. oraz art. 17 § 2 pkt 1 k.k.s., albowiem przed udzieleniem wyrokiem zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności oskarżona nie uiściła kwoty odpowiadającej co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za przestępstwo skarbowe oraz nie uiściła co najmniej zryczałtowanej równowartości kosztów postępowania, a nadto przypisane C.N. przestępstwa skarbowe zagrożone są oprócz kary grzywny do 720 stawek dziennych także karą pozbawienia wolności do lat 5 albo obu tymi karami łącznie, co przy braku wskazanych powyżej przesłanek warunkujących dopuszczalność udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności za przestępstwo skarbowe, stanowiło negatywną przesłankę do procedowania w tym trybie -

w konkluzji wniósł o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Grajewie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego w pełni zasługiwała na uwzględnienie i w konsekwencji zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Grajewie należało uchylić i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania.

W pierwszej kolejności – dla jasności wyводу – należy wskazać na fakty następujące.

W piśmie przewodnim z dnia 22 listopada 2022 r. Naczelnik [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B. informował Sąd Rejonowy w Grajewie, że w załączeniu przesyła akt oskarżenia przeciwko C.N., oskarżonej o czyn z art. 54 § 1 k.k.s. i in. oraz „wniosek o wydanie, bez przeprowadzenia rozprawy, wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionej z oskarżonym kary wraz z aktami sprawy [...], celem rozpoznania” (k-750). Do aktu oskarżenia (k- 751-752) został faktycznie dołączony w trybie art. 156 § 1 k.k.s. wniosek z dnia 15 listopada 2022 r. o „wydanie bez przeprowadzenia rozprawy wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar” (k-753-754). W jego treści wskazano m.in., że oskarżona dokonała wpłat zaległości podatkowych wraz z odsetkami, co wyrównało uszczerbek finansowy Skarbu Państwa, a w świetle zgromadzonego materiału dowodowego wina oraz okoliczności popełnienia przestępstw skarbowych przez oskarżoną nie budzą wątpliwości. W tej sytuacji należy uznać, że spełnione zostały przesłanki do zastosowania określonej w art. 156 § 1 k.k.s. instytucji wniosku o wydanie bez przeprowadzenia rozprawy wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionej z oskarżoną kary, tj. za czyn z pkt. I – kary grzywny 100 stawek dziennych po 200 zł każda, za czyn z pkt. II - kary grzywny 150 stawek dziennych po 200 zł każda oraz orzeczenia kary łącznej grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 200 zł każda.

Zarządzeniem Przewodniczącej składu orzekającego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie został wyznaczony termin posiedzenia – „w przedmiocie rozpoznania wniosku o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności” – na dzień 17 lutego 2023 r. (k- 758). W trakcie posiedzenia w dniu 17 lutego 2023 r., na które nie stawiała się żadna ze stron, „sędzia sprawozdawca złożyła sprawozdanie i przejrzała akta sprawy II K 361/22 i odczytała wniosek Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B.”, a po sporządzeniu wyroku Przewodnicząca ogłosiła go publicznie oraz wskazała sposób i termin odwołania (k- 761). Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 25 lutego 2023 r. Pismem z dnia 29 marca 2023 r., skierowanym do Sądu Rejonowego w Grajewie, Naczelnik [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B. wskazał m.in., że w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym nie pouczone oskarżonej o prawie złożenia wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności z uwagi na przepis art. 17 § 2 pkt 1 k.k.s. i w konsekwencji oskarżona nie uiściła na poczet [...] UC-S w B. w toku tego postępowania ani zryczałtowanych jego kosztów, ani kary grzywny. Jednocześnie zwrócił się o informację, czy oskarżona uiściła zasądzone kwoty z wyroku o sygn. akt II K 361/22 (k-765). W odpowiedzi Przewodnicząca składu orzekającego pismem z dnia 3 kwietnia 2023 r. poinformowała [...] Urząd Celno-

Skarbowy w B., że C.N. nie uiściła kwot orzeczonych wobec niej wyrokiem z dnia 17 lutego 2023 r. w sprawie o sygn. II K 361/22 (k-767), a w dniu 13 kwietnia 2023 r. sporządziła pismo, aby zwrócić się do Prokuratora Generalnego o wywiedzenie kasacji, albowiem wydany w przedmiotowej sprawie wyrok zapadł z rażącą obrazą prawa i nie odpowiada złożonemu wnioskowi o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenie kar uzgodnionych z oskarżoną (k- 768).

W świetle powyższego można byłoby jedynie skonstatować, że w pełni należy zgodzić się ze stanowiskiem przedstawionym przez Przewodniczącą składu orzekającego w piśmie z dnia 13 kwietnia 2023 r. i tym samym uwzględnić kasację Prokuratora Generalnego, skoro zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Grajewie został wydany z rażącą obrazą prawa, wskazaną w omawianej kasacji, a uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść skarżonego nią wyroku. Nie ma potrzeby w tym miejscu dociekać, na czym polegało w trakcie posiedzenia Sądu Rejonowego w dniu 17 lutego 2023 r. „przejrzenie akt sprawy” (procedurze karnej takie postąpienie sądu orzekającego jest obce) i na ile dokładne było „odczytanie wniosku Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B.”, który nie zawierał wniosku o „zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności”, ale wniosek o „wydanie bez przeprowadzenia rozprawy wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar” oraz z jakich to powodów został wydany zaskarżony wyrok o treści w nim opisanej, albowiem nie jest to przedmiotem rozstrzygania w tym postępowaniu.

Istotne są natomiast kwestie następujące.

W przedmiotowej sprawie nie został złożony wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności ani przez organ postępowania przygotowawczego, ani przez oskarżoną. Jest to zresztą rzecz oczywista i całkowicie zasadnie Naczelnik [...] Urzędu Celno-Skarbowego w B. wskazywał w piśmie z dnia 29 marca 2023 r., że oskarżonej nie pouczono o możliwości złożenia wniosku o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, skoro zgodnie z art. 17 § 2 pkt 1 k.k.s. „niedopuszczalne jest udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli przestępstwo skarbowe zagrożone jest karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności”, a przestępstwa opisane w art. 54 § 1 k.k.s. oraz w art. 56 § 1 k.k.s. zagrożone są karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności (do lat 5 – zob. art. 27 § 1 k.k.s.), albo obu tym karom łącznie. Z tego też względu wydanie przez Sąd Rejonowy w Grajewie zaskarżonego wyroku udzielającego C.N. zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności było niedopuszczalne. Co więcej, Sąd Rejonowy udzielił oskarżonej zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności – wbrew przepisom art. 17 § 1 pkt 2 i 4 k.k.s. – w sytuacji, gdy oskarżona nie uiściła ani kwoty odpowiadającej co najmniej

najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony, ani nie uiściła zryczałtowanej równowartości kosztów postępowania.

W przedmiotowej sprawie nie powinny mieć zatem w ogóle zastosowania przepisy o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności (art. 142 – 149 k.k.s.), ale należało zastosować – zgodnie ze złożonym przez oskarżyciela wnioskiem – przepisy o dołączonym do aktu oskarżenia wniosku o wydanie, bez przeprowadzenia rozprawy, wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kary lub środka karnego (art. 156 § 1-4 k.k.s.).

Nie można przy tym zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym na rozprawie kasacyjnej przez obrońcę oskarżonej, że z uwagi na uregulowanie zawarte w art. 149 k.k.s., także w postępowaniu kasacyjnym nie jest już możliwe uchylenie zaskarżonego wyroku, albowiem w omawianej sprawie w ogóle nie mogły mieć zastosowania przepisy o wyroku o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, a nadto przedmiotem rozpoznania nie jest apelacja jednej z uprawnionych stron, ale kasacja wniesiona przez podmiot szczególny – Prokuratora Generalnego w trybie art. 521 k.p.k., którego tego rodzaju ograniczenia nie wiążą. Można powiedzieć, że niejako analogiczna sytuacja zachodzi w wypadku wydania wyroku w innych trybach konsensualnych (zob. art. 343 k.p.k., art. 343a k.p.k. oraz art. 387 k.p.k.), kiedy to w postępowaniu odwoławczym nie można podnosić szeregu zarzutów, określonych w art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., związanych z treścią porozumienia, czyli gdy jedna ze stron wykazuje się niełojalnością, ale nie oznacza to zakazu skutecznego kwestionowania w kasacji przez podmiot wymieniony w art. 521 k.p.k. wyroku, który w świetle obowiązujących przepisów w tym trybie w ogóle nie mógł być wydany.

Na marginesie należy wskazać, że kasacja na niekorzyść oskarżonej została wniesiona z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 524 § 3 k.p.k., a więc nie zachodziła formalna przeszkoda do jej uwzględnienia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w Grajewie winien zatem w ramach swoich kompetencji orzec w przedmiocie wniesionego aktu oskarżenia wraz z dołączonym wnioskiem o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenie uzgodnionych z oskarżoną kar, ale nie jest to już materia, którą miałby zajmować się Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu kasacyjnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[SzK]

[ms]

